

Ръководство на EASO относно принадлежност към определена социална група

*Поредица практически
ръководства на EASO*

Март 2020 г.

Ръководство на EASO относно принадлежност към определена социална група

*Поредица практически
ръководства на EASO*

Март 2020 г.

Текстът е завършен през февруари 2020 г.

Нито EASO, нито което и да е лице, действащо от името на EASO, носят отговорност за начина, по който би могла да бъде използвана съдържащата се в настоящата публикация информация.

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2020 г.

Print	ISBN 978-92-9476-796-7	doi:10.2847/898855	BZ-03-19-224-BG-C
PDF	ISBN 978-92-9476-784-4	doi:10.2847/564922	BZ-03-19-224-BG-N
HTML	ISBN 978-92-9476-781-3	doi: 10.2847/23325	BZ-03-19-224-BG-Q

© Европейска служба за подкрепа в областта на убежището, 2020 г.

Възпроизвеждането е разрешено, при условие че се посочи източникът.

За използването или възпроизвеждането на снимки или други материали, за които Европейска служба за подкрепа в областта на убежището не е носител на авторското право, трябва да се иска разрешение направо от носителите на това право.

За ръководството

Защо е създадено настоящото ръководство? Мисията на Европейската служба за подкрепа в областта на убежището (EASO) е да подпомага държавите — членки на ЕС, и асоциираните към Съюза държави, наред с другото, посредством общо обучение, общи стандарти за качество и обща информация за държавата на произход. В изпълнение на своята обща цел за подпомагане на усилията на държавите членки за въвеждане на общи стандарти и висококачествени процеси в рамките на общата европейска система за убежище (OESU) EASO разработва общи практически инструменти и ръководства.

В публикуваното през 2018 г. *Практическо ръководство на EASO: Условия за предоставяне на международна закрила* ⁽¹⁾ е разгледано накратко понятието за принадлежност към определена социална група. Целта на настоящото ръководство е да предостави допълнително съдействие във връзка с прилагането на причината за преследване, свързано с „принадлежност към определена социална група“ и в по-общ план във връзка с прилагането на еднакви правни критерии и общи стандарти по отношение на определянето на лицата, които отговарят на условията за предоставяне на международна закрила. Насоки във връзка с прилагането на други основания за предоставяне на международна закрила се съдържат в *Практическото ръководство на EASO: Условия за предоставяне на международна закрила*.

Как е изготвено настоящото ръководство? Настоящото ръководство е изготвено от експерти от държавите от ЕС с ценния принос на Европейската комисия и Върховния комисариат за бежанците на Организацията на обединените нации (ВКБООН). Работата по изготвянето му е подпомогната и координирана от EASO. Преди приключването на работата по окончателния вариант на ръководството беше проведена консултация във връзка с него с всички държави членки в рамките на мрежата на EASO за процедурите за убежище.

Кой следва да използва настоящото ръководство? Настоящото ръководство е предназначено на първо място за служители в областта на убежището, служители, провеждащи интервюта, и лицата, отговорни за вземането на решения, както и лицата, отговорни за определянето на политиката в рамките на националните решаващи органи. Предлаганият инструмент ще бъде полезен и за служителите по качеството и юрисконсулти, както и за всички лица, които работят или са ангажирани в областта на международната закрила в контекста на ЕС.

Как следва да се използва настоящото ръководство? Ръководството е структурирано в три основни части: 1) правно основание, 2) правен анализ, който е централен елемент от настоящото ръководство, и 3) практическото прилагане на правния анализ по отношение на редица често срещани профили. В края на ръководството е поместен практически преглед на основните положения, обобщено изложение на най-важните решения на съдилищата на ЕС в тази област и препратки към нормативни актове. Настоящото ръководство следва да се използва във връзка с *Практическото ръководство на EASO: Условия за предоставяне на международна закрила*.

Трябва да се подчертае, че настоящият документ не съдържа насоки, отнасящи се до отделни държави. Такива насоки, отнасящи се до приложимостта на причината за преследване „принадлежност към определена социална група“ в контекста на конкретни държави на произход, могат да се намерят на страницата на EASO с насоки за отделни държави: <https://www.easo.europa.eu/country-guidance>.

Каква е връзката между настоящото ръководство и националното законодателство и практика? Настоящият документ е „незадължителен“ инструмент за сближаване и няма правно обвързващ характер. Той отразява общоприети стандарти и в текста са предвидени съответните полета за отразяване на националните особености по отношение на законодателството, насоките и практиката.

Всеки национален орган може да включи съответни нормативни актове и насоки в предназначенията за това полета в текста на ръководството, с оглед да предостави на своите служители в областта на убежището указания „на едно място“ във връзка с условията за предоставяне на международна закрила.

⁽¹⁾ EASO, *Практическо ръководство: Условия за предоставяне на международна закрила*, 2018 г.

Съдържание

За ръководството	3
Списък на съкращенията	6
Въведение	7
Правно основание на понятието за принадлежност към определена социална група	8
Квалификационна директива	8
Съдебна практика на Европейския съюз	8
Принадлежността към определена социална група в контекста на процедурата по разглеждане на молби за международна закрила	10
Правен анализ	12
А. Кумулативен подход	12
Б. Обща характеристика	13
В. Собствена идентичност	16
Г. Членство	18
Д. Връзка (по причина на)	20
Е. Специфични съображения	20
Прилагане на анализа относно принадлежността към определена социална група	21
А. Профили, свързани със сексуална ориентация и полова идентичност	21
Б. Социален пол	23
В. Деца	26
Г. Жертви на трафик на хора	27
Д. Лица с увреждания или заболявания	28
Обобщение на основните положения	31
Съдебна практика на ЕС	33
Префератки	36

Списък на съкращенията

ВКБООН	Върховен комисариат за бежанците на Организацията на обединените нации
ГОЖ	Генитално осакатяване на жени
КД	Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (преработен текст) (Квалификационна директива)
ДПУ	Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (преработен текст)
Държави членки	Държавите — членки на Европейския съюз и асоциираните към Съюза държави
ЕС	Европейски съюз
Конвенция за статута на бежанците	Конвенция за статута на бежанците от 1951 г. и Протокол към нея от 1967 г.
ЛГБТИ	Лесбийки, гейове, бисексуални, транссексуални и интерсексуални (лица)
ОЕСУ	Обща европейска система за убежище
СВКПЧ	Служба на върховния комисар по правата на човека
СОПИ	Сексуална ориентация и полова идентичност
ТХ	Трафик на хора

Въведение

Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г. посочва принадлежността към определена социална група като едно от петте основания за установяване на основателни опасения от преследване, съдържащи се в определението за бежанец⁽²⁾. Това понятие често е предмет на спорове и не е интуитивно лесно разбираемо. Понятието „принадлежност към определена социална група“ не се използва обичайно извън контекста на Конвенцията за статута на бежанците. Неговото съдържание произтича главно от текста на Конвенцията.

С оглед на тясната връзка на принадлежността към определена социална група с Конвенцията за статута на бежанците контекстът на опасенията от преследване винаги трябва да се взема предвид, когато се обсъжда това понятие. Докато въпросите, свързани с политическите партии или етническите групи в дадена държава, могат да се разглеждат като самостоятелна тема, без връзка с темата за бежанците, не би било продуктивно да изреждаме определени социални групи в конкретна държава на произход без връзка с контекста на опасността от преследване. Принадлежността към определена социална група не е самостоятелно понятие и не следва да се анализира изолирано.

Обвързаността с контекста е присъща особеност на понятието за определена социална група. Както е посочено в издадените от ВКБ ООН „Насоки относно международната закрила“, не съществува „изчерпателен списък“ на определени социални групи⁽³⁾. Понятието следва да се разглежда в контекста на многообразния и променящ се характер на групите в отделните общества. Съгласно Квалификационната директива⁽⁴⁾ начинът на възприемане от заобикалящото общество също е ключов елемент от понятието за определената социална група.

С оглед на това настоящото ръководство не си поставя за цел да посочи кой профил е или не е определена социална група, а да предложи правен анализ, който следва да бъде извършен, за да се направи преценката дали определен профил следва да се разглежда като определена социална група в дадена държава на произход. Този анализ трябва винаги да се извършва в контекста на преобладаващото положение в съответната държава на произход.

Като цяло ръководството има за цел да предложи общ подход и обща терминология за практическото прилагане на понятието за определена социална група в контекста на ОЕСУ. С цел да бъде осигурена в максимална възможна степен практическата полезност на документа, ръководството относно правния анализ е допълнено с раздел, в който са представени редица често срещани профили, чието предназначение е да илюстрира практическото прилагане на правния анализ. В заключителната част на ръководството е даден преглед на най-важните аспекти, изброени под формата на списък, както и обобщена информация за най-важните решения на съдилищата на ЕС, които имат отношение към тази тематика.

⁽²⁾ Женевска конвенция от 1951 г. за статута на бежанците и Протокол към нея от 1967 г., член 1, раздел А, параграф 2, публикувана от ВКБ ООН, декември 2010 г.

⁽³⁾ ВКБ ООН, *Guidelines on international protection: „Membership of a Particular Social group“ within the context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* (Насоки относно международната закрила: „Принадлежността към определена социална група“ в контекста на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците към нея от 1967 г.), 7 май 2002 г., точка 2.

⁽⁴⁾ Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (преработен текст).

Правно основание на понятието за принадлежност към определена социална група

В този раздел са дадени препратки към действащите нормативни актове на ЕС, които имат отношение към принадлежността към определена социална група, а също така е поместен преглед на приложимата практика на Съда на Европейския съюз. Тълкуването на понятието за „определена социална група“ се променя в течение на времето ⁽⁵⁾.

Квалификационна директива

В член 10, параграф 1, буква г) от Квалификационната директива (КД) понятието „принадлежност към определена социална група“ е определено, както следва:

Член 10, Мотиви за преследване

1. При оценяването на мотивите за преследване държавите членки вземат под внимание следните елементи: (...)

г) една група се счита за определена социална група, когато по-специално:

- нейните членове споделят една вродена характеристика или обща история, която не подлежи на изменение, или споделят характеристика или вярване, до такава степен съществени за идентичността или съзнанието, че не би следвало от лицето да се изисква да се откаже от тях, и
- тази група има собствена идентичност в съответната държава, защото е разглеждана като различна от заобикалящото я общество.

В зависимост от условията, преобладаващи в държавата на произход, специфична социална група може да бъде и група, чиито членове имат като обща характеристика определена сексуална ориентация. Сексуалната ориентация не може да се разбира като включваща деяния, обявени за престъпления от националното право на държавите членки. Аспекти, свързани с пола, включително и половата идентичност, се отчитат надлежно за определянето на принадлежност към дадена социална група или установяването на характерна черта на такава група.

Съдебна практика на Европейския съюз

За целите на настоящото ръководство са използвани следните решения на Съда на ЕС (извлечения от официалните резюмета на решения са дадени на стр. 30):

Съд на ЕС, Решение X, Y и Z, 7 ноември 2013 г. ⁽⁶⁾

Към Съда на ЕС е отправено преюдициално запитване от Raad van State (Нидерландия), отнасящо се до оценката на молби за международна закрила на основание на сексуална ориентация.

Запитващата юрисдикция постави три въпроса: 1) представляват ли лицата с хомосексуална ориентация „определена социална група“ (по смисъла на член 10 от КД); 2) как следва да се преценява какво представлява действие на преследване във връзка с хомосексуални действия; и 3) криминализирането на хомосексуалните действия представлява ли преследване?

⁽⁵⁾ ВКБООН, *Guidelines on international protection: „Membership of a Particular Social group“ within the context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* (Насоки относно международната закрила: „Принадлежността към определена социална група“ в контекста на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците към нея от 1967 г.), 7 май 2002 г., точка 2.

⁽⁶⁾ Съд на ЕС, решение от 7 ноември 2013 г., *Minister voor Immigratie en Asiel срещу X, Y и Z*, съединени дела C199/12—C201/12, EU:C:2013:720.

Съд на ЕС, Решение F, 25 януари 2018 г. ⁽⁷⁾

Унгарският съд отправи към Съда на ЕС искане за преюдициално заключение относно използване на експертни становища на психолози за определяне на достоверността на твърденията на кандидат за международна закрила, който се позовава на опасения от преследване по причини, свързани с неговата сексуална ориентация.

Съд на ЕС, Решение Ахмедбекова, 4 октомври 2018 г. ⁽⁸⁾

Към Съда на ЕС е отправено преюдициално запитване от български административен съд относно тълкуването на различни разпоредби на КД и ДПУ. Запитващата юрисдикция поставя девет въпроса. Седмият въпрос се отнася до това дали обстоятелството, че кандидат за международна закрила е подал жалба срещу своята държава на произход пред Европейския съд по правата на човека, доказва принадлежността на този кандидат към определена социална група или представлява политическо мнение по смисъла на член 10, параграф 1, буква д) от КД.

⁽⁷⁾ Съд на ЕС, решение от 25 януари 2018 г., *F срещу Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, дело C-473/16, EU:C:2018:36.

⁽⁸⁾ Съд на ЕС, решение от 4 октомври 2018 г., *Нигяр Рауф Къзъ Ахмедбекова и Рауф Емин Огълъ Ахмедбеков срещу Заместник-председател на Държавна агенция за бежанците*, дело C-652/16, EU:C:2018:801.

Принадлежността към определена социална група в контекста на процедурата по разглеждане на молби за международна закрила

Принадлежността към определена социална група не е самостоятелно понятие: то не може да се анализира изолирано и трябва да се оценява само в случаите, когато могат да бъдат установени опасения от преследване в държавата на произход.

В *Практическото ръководство на EASO: Условия за предоставяне на международна закрила* ⁽⁹⁾ разглеждането на индивидуална молба за международна закрила е анализирано като поетапен процес, в рамките на който се разглежда всеки елемент от определението за бежанец. Стъпките в процеса на разглеждане са описани по-долу.

Стъпка 1: Предварителни съображения:

Кандидатът е гражданин на трета държава или лице без гражданство и се намира извън неговата/нейната държава на гражданство или, когато става дума за лице без гражданство, извън неговата/нейната държава на предишно обичайно пребиваване.

Стъпка 2а: Преследване

Третирането, от което се опасява кандидатът, представлява преследване, т.е. то е достатъчно тежко нарушение на правата на човека или съвкупност от различни мерки, които са достатъчно тежки и приемат формата, посочена наред с други места в член 9, параграф 2 от КД.

Стъпка 2б: Основателни опасения

Опасенията от преследване са основателни.

Стъпка 2в: Причина (причини) за преследване

Преследването или липсата на закрила от такива действия са свързани (поне отчасти) с една от следните (действителни или приписвани) причини:

- раса,
- религия,
- националност,
- **принадлежност към определена социална група,**
- политическо мнение.

Стъпка 3: Субсидиарна закрила

Въпросът дали дадено лице отговаря на условията за субсидиарна закрила, се разглежда само в случаите, когато кандидатът не отговаря на условията за предоставяне на статут на бежанец, т.е. когато не е изпълнена нито една от стъпки 2а, 2б или 2в.

Стъпка 4: Закрила в държавата на произход

Липсват възможности за предоставяне на закрила в държавата на произход или субектите на закрила не могат или не желаят да я предоставят; или закрилата е неефективна или временна, т.е. закрилата не отговаря на критериите, посочени в член 7 от КД.

⁽⁹⁾ EASO, *Практическо ръководство: Условия за предоставяне на международна закрила*, 2018 г., стр. 42.

Стъпка 5: Алтернатива за вътрешна закрила

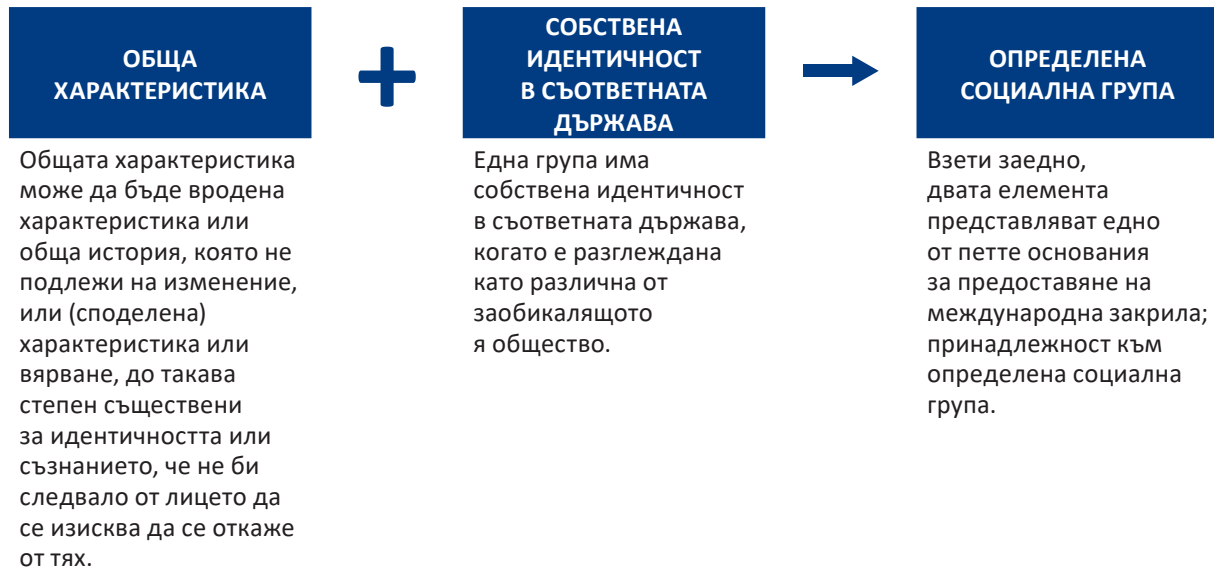
Ако е приложимо, в съответствие с националното законодателство и практика е установено, че липсва алтернативна възможност за вътрешна закрила, която е достъпна за кандидата.

По принцип принадлежността към определена социална група се анализира само във връзка с наличието на основателни опасения от преследване. Понятието за принадлежност към определена социална група не следва никога да се разглежда изолирано и може да послужи като основание за предоставяне на статут на бежанец само ако кумулативно са налице и основателни опасения от преследване, при условие че е установена връзка между опасенията и причините за тях.

Правен анализ

А. Кумулативен подход

В член 10, параграф 1, буква г) от КД понятието „определена социална група“ е определено въз основа на два **кумулятивни** елемента:

Кумулативният подход означава, че е необходимо едновременно да са изпълнени и двата посочени по-горе критерия, т.е. да са налице „обща характеристика“ и „собствена идентичност“. Казано по друг начин, не е достатъчно да бъде установено, че групата споделя определени характеристики, история или вярвания; на нивото на групата това трябва да е видимо и за останалите лица от групата, така че тя да се разглежда като различна.

Кумулативният подход е потвърден с решението на Съда на ЕС по делото *X, Y и Z* ⁽¹⁰⁾.

Извлечения от решението на Съда на ЕС по дело *X, Y и Z*

„Съгласно това определение дадена група се счита за „определена социална група“, когато в частност са изпълнени две кумулативни условия.

От една страна, членовете на групата трябва да споделят една вродена характеристика или обща история, която не подлежи на изменение, или пък споделят характеристика или вярване, до такава степен съществено за идентичността или съзнанието, че не би следвало от лицето да се изисква да се откаже от тях.

От друга страна, тази група трябва да има собствена идентичност в съответната държава, защото е разглеждана като различна от заобикалящото я общество.“
(параграф 45)

⁽¹⁰⁾ Съд на ЕС, решение от 7 ноември 2013 г., *X, Y и Z*, съединени дела C199/12 и C201/12, EU:C:2013:720, параграф 45.

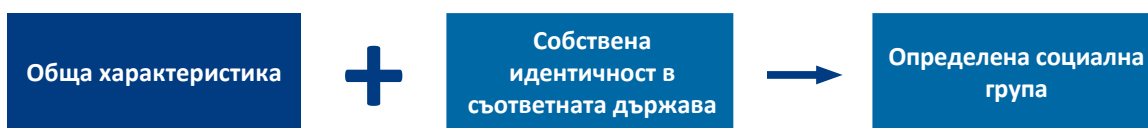
Бележка относно подхода на ВКБООН

Във връзка с това следва да се отбележи, че за разлика от предвиденото в разпоредбите на ДП ВКБООН не прилага „кумулятивен подход“. ВКБООН определя понятието за определена социална група по следния начин:

„Определена социална група е група лица, които споделят обща характеристика, различна от риска да бъдат преследвани, или които обществото възприема като група. Тази характеристика често е вродена, не подлежи на изменение или по друг начин е съществена за идентичността, съзнанието или упражняването на правата на човека“⁽¹¹⁾.

Национални практики по отношение на кумулативния подход

Да се попълни от държавите членки

Б. Обща характеристика

В този раздел ще разгледаме първия набор от изисквания съгласно член 10, параграф 1, буква г) от КД, свързани с наличието на **споделена характеристика, история или вярване**.

Вродени характеристики: понятието за вродена характеристика може да се определи като характеристика, присъща или свойствена, или обичайно се отнася до характеристика, с която лицето е родено. Трябва обаче да се отбележи, че не е необходимо тази характеристика да бъде неотменима (т.е. постоянна или трайна) или неизменна.

Обща история: наличие на обща история може да бъде установено по отношение на значими минали преживявания, които са споделени с други лица, или с наследствен статус, социален произход или образование и т.н.

Характеристика или вярване, до такава степен съществени за идентичността или съзнанието, че не би следвало от лицето да се изисква да се откаже от тях: обикновено става дума за характеристики, свързани с основни права на човека. Не е допустимо от лицето да се изисква да се откаже от съответната характеристика

⁽¹¹⁾ ВКБООН, *Guidelines on international protection: „Membership of a Particular Social group“ within the context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* (Насоки относно международната закрила: „Принадлежността към определена социална група“ в контекста на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците към нея от 1967 г.), 7 май 2002 г., точка 3.

или вярване, нито от него следва да се очаква да прикрива или съдържа изразяването на тази характеристика или вярване⁽¹²⁾. ВКБООН посочва следното: „Определението за определена социална група включва (...) тези [характеристики], които, макар да е възможно да бъдат изменени, не следва да се изисква да бъдат изменени, защото те са тясно свързани с идентичността на лицето или са израз на основни права на човека.“⁽¹³⁾

Следва да се отбележи, че разгледаните по-горе три аспекта на общите характеристики са взаимно допълващи се и винаги са ясно разграничени. Трите аспекта отразяват една обща идея. Един профил може да бъде класифициран в повече от една „категория“ с оглед на общите характеристики, в зависимост от националните практики по отношение на решаването на случаите. Например „възрастта“ може да се разглежда като „вродена характеристика“ от едни органи или като „обща история, която не подлежи на изменение“ от други. Когато дадена характеристика може да се разглежда във всяка една от трите категории, определянето на най-подходящата категория няма решаващо значение. Това разграничение не обуславя резултата. Важно е винаги да се вземат предвид всички категории, преди да се направи преценката дали критерият за наличие на обща характеристика е изпълнен.

По-долу е даден неизчерпателен списък с примери за често срещани общи характеристики. Трябва да имате предвид, че общите характеристики не определят принадлежност към определена социална група сами по себе си, когато не са съпроводени с анализ на собствената идентичност на групата в конкретна държава на произход.

- Биологичен и социален пол: биологичният и социалният пол могат да се разглеждат като вродени характеристики, дори в случаите когато биологичният и социалният пол на дадено лице не е неизменен и може да бъде променен. В практиката обаче по отношение на повечето държави на произход критерият за „собствена идентичност“ се приема за изпълнен, когато е съчетан с други характеристики, които представляват основание за заобикалящото общество да разглежда дадена група като различна.
- Вродени състояния: вродените състояния, като например албинизъм, също могат да се считат за вродени характеристики.
- Увреждания⁽¹⁴⁾: някои психични и физически увреждания могат да представляват вродена характеристика. Примерите в това отношение включват лицата, които са родени слепи или глухи, или страдат от някои нарушения, засягащи развитието. Лицата, страдащи от други увреждания, могат да се приемат за споделящи обща история, която не подлежи на изменение. По-конкретно уврежданията, причинени от война или остатъци от военни действия, също могат да попадат в тази категория.
- Нарушение на моралните норми или на общоприетите правила: някои действия, представляващи нарушение на моралните норми, като например прелюбодеяние, също могат да се приемат за обща история, която не подлежи на изменение. Освен това, в някои случаи нарушаването на социалните норми може да е свързано с вярване, което е толкова съществено за идентичността или съзнанието, че от лицето не следва да се изисква да се откаже от него. Примерите в това отношение включват родители, които отказват да допуснат детето им да бъде подложено на генитално осакатяване на жени (ГОЖ), или жени, които отказват да изпълняват подчинена на съпрузите си роля в семейството.
- Сексуалната ориентация и половата идентичност могат да се разглеждат като характеристики, които са толкова съществени за идентичността или съзнанието, че от едно лице не следва да се изисква да се откаже от тях.
- Тежки състояния и заболявания: някои състояния и тежки заболявания, като например ХИВ/СПИН, могат да се считат за обща история, която не подлежи на изменение.
- Роднински връзки: Това може да се разглежда като вродена характеристика (става дума например за принадлежността към биологичното семейство) или обща история, която не подлежи на изменение (например връзки в резултат на брак).

⁽¹²⁾ Съд на ЕС, решение от 7 ноември 2013 г., *X, Y и Z*, съединени дела C199/12 и C201/12, EU:C:2013:720.

⁽¹³⁾ ВКБООН, *Guidelines on international protection: „Membership of a Particular Social group“ within the context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* (Насоки относно международната закрила: „Принадлежността към определена социална група“ в контекста на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците към нея от 1967 г.), 7 май 2002 г., точка 3.

⁽¹⁴⁾ „Хората с увреждания включват лица с трайна физическа, психическа, интелектуална и сетивна недостатъчност, която при взаимодействие с обкръжаващата ги среда би могла да възпрепятства тяхното пълноценно и ефективно участие в обществото равноправно с останалите“, Конвенция за правата на хората с увреждания, 13 декември 2006 г., член 1.

Общата характеристика не може да бъде ограничена само до споделянето на общи опасения от преследване.

Трябва да се отбележи, че общата характеристика не може да се изчерпва със самото опасение от преследване. Тя следва да съществува независимо от опасенията от преследване. Преследването не може да определя социалната група. В противен случай всяко физическо лице, което има основателни опасения от преследване, ще представлява определена социална група и следователно ще отговаря на условията за предоставяне на статут на бежанец. Това означава, че останалите причини за преследване (раса, религия, националност и политическо мнение) ще бъдат изпразнени от съдържание, тъй като обстоятелството, че лицето има основателни опасения от преследване, ще бъде само по себе си достатъчно основание за предоставяне на статут на бежанец.

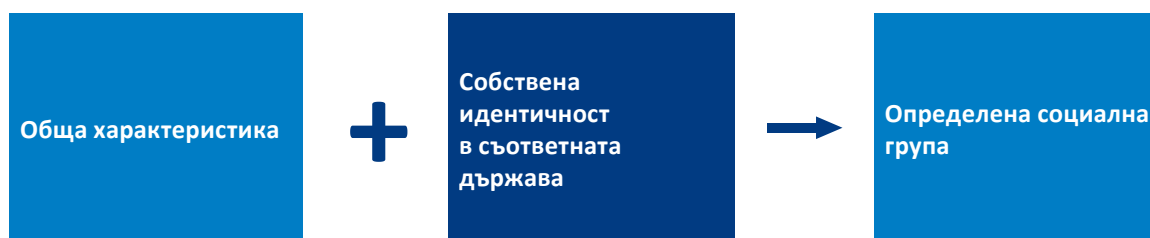
В насоките на ВКБООН също се подчертава значението на този принцип, тъй като този документ съдържа следното определение за определена социална група „(...) група от лица, които споделят **обща характеристика, различна от опасността да бъдат преследвани**“⁽¹⁵⁾.

Национални насоки относно прилагането на условието за наличие на „обща характеристика“

Да се попълни от държавите членки

⁽¹⁵⁾ ВКБООН, *Guidelines on international protection: „Membership of a Particular Social group“ within the context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* (Насоки относно международната закрила: „Принадлежността към определена социална група“ в контекста на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците към нея от 1967 г.), 7 май 2002 г., точка 11.

В. Собствена идентичност

След като бъде установено, че изискването за наличие на „обща характеристика“ е изпълнено, следващия въпрос е дали групата има **собствена идентичност в съответната държава, защото е разглеждана като различна от заобикалящото я общество.**

Определянето на понятието „идентичност“ е затруднено поради обстоятелството, че са възможни различни теоретични подходи за определяне на неговото съдържание. КД съдържа обаче ясни насоки за установяване на наличието на собствена идентичност в контекста на принадлежността към определена социална група: една определена социална група има собствена идентичност в съответната държава, тъй като е разглеждана като различна от заобикалящото я общество.

- 1) Собствената идентичност трябва да се анализира с оглед на условията, преобладаващи в държавата на произход

В член 10, параграф 1, буква г) от КД е посочено, че групата „има собствена идентичност в **съответната държава**, защото е разглеждана като различна от заобикалящото я общество“.

Собствената идентичност зависи от специфичния контекст в дадена държава на произход. Една група може да бъде разглеждана като различна (по смисъла на КД) в една държава, но да не бъде разглеждана като такава в друга държава.

Поради това не може да се направи заключението, че даден профил представлява определена социална група по определение или от абстрактна гледна точка. Наличието на собствена идентичност следва да се преценява във всички случаи с оглед на специфичните условия в държавата на произход.

Следователно за оценяването на наличието на определена социална група в дадена държава е необходима **относима и актуална информация за държавата на произход.**

Трябва също така да се отбележи, че не е необходимо групите да имат собствена идентичност по отношение на цялата държава на произход и съответно съществуването на определена социална група в този смисъл може да бъде ограничено до определени региони, от които произхожда кандидатът. ⁽¹⁶⁾

- 2) Да бъде разглеждана като различна от заобикалящото общество

На този етап ключовият въпрос за служителя в областта на убежището е да определи **дали съответната група е разглеждана като различна от заобикалящото я общество.**

При разглеждането на въпроса дали дадена група е разглеждана от заобикалящото я общество (в държавата на произход) като различна, може да се използват няколко показателя. Двата показателя, които са описани по-долу, не са необходими сами по себе си за установяването на дадена социална група и **поради това не са необходими предпоставки за установяване на собствена идентичност; те са дадени като примери** за показатели, които могат да са полезни при определени обстоятелства за идентифицирането на дадена социална група.

При отчитане на начина на възприемане от заобикалящото общество не е необходимо да се разглежда обществото в държавата на произход като цяло. Освен това възприемането на някого като различен не следва да се разглежда непременно като нещо негативно. Например една привилегирована социална прослойка може да бъде разглеждана като различна от заобикалящото я общество.

- a) Заклеймявани или разглеждани като различни от законодателството

В решението си по дело *X, Y и Z* Съдът на ЕС се произнася, че наличието на наказателно законодателство, насочено срещу определена група (в случая хомосексуалните лица), позволява да се установи, че групата се

⁽¹⁶⁾ Това не засяга разглеждането на наличието на алтернатива за вътрешна закрила, което се извършва в контекста на оценката на риска.

разглежда като различна от заобикалящото я общество, и че следователно тя има собствена идентичност в съответната държава.

Извлечения от решението на Съда на ЕС по дело X, Y и Z ⁽¹⁷⁾

„В това отношение следва да се приеме, че наличието на наказателно законодателство като разглежданото във всяко от главните производства, което е насочено конкретно към хомосексуалните лица, позволява да се установи, че тези лица представляват отделна група, разглеждана като различна от заобикалящото я общество.“
(параграф 48)

„Поради това на първия въпрос, поставен във всяко от главните производства, следва да се отговори, че член 10, параграф 1, буква г) от Директивата следва да се тълкува в смисъл, че наличието на наказателно законодателство като разглежданото във всяко от главните производства, което е насочено конкретно към хомосексуалните лица, позволява да се установи, че тези лица трябва да се разглеждат като съставляващи отделна социална група“.
(параграф 49)

Наличието на наказателно законодателство, насочено срещу определена група, или на законодателство, което е дискриминационно по отношение на определени групи, може да позволи да се установи, че тези групи се разглеждат като различни от заобикалящото ги общество.

б) Заклеймявани или разглеждани като различни от обществото

Тъй като всяка социална група е свързана със заобикалящото я общество, е важно да се установи как обществото подхожда и третира групите по различен начин.

Това може да се установи въз основа на действия или вярвания, които имат характер на дискриминация или изолиране или пък предоставят привилегии на определени групи.

Дискриминацията или изолирането могат да включват например ограничаване на достъпа до работни места, жилища, лечение или образование. Определени социални групи могат да бъдат третирани като групи, които са нежелани или се отличават от останалата част от обществото или населението в държавата на произход или в отделна област (области) в държавата на произход.

Определени традиции и обичаи или религиозни или политически вярвания могат също така да водят до заклеймяване на определени групи.

В държавите на произход, където равнището на разпространение на гениталното осакатяване на жени е високо, жените и момичетата на определена възраст, които не са били подложени на ГОЖ, може да бъдат разглеждани като различни от заобикалящото ги общество и поради това да имат собствена идентичност.

⁽¹⁷⁾ Съд на ЕС, решение от 7 ноември 2013 г., X, Y и Z, съединени дела C199/12 и C201/12, EU:C:2013:720, параграфи 48 и 49.

Г. Членство

В съответствие с КД собствената идентичност и разглеждането на дадена група като различна се отнасят до групата като цяло. Заобикалящото общество следва да има общото разбиране, че в обществото съществува определена социална група и да възприема нейните членове като различни.

Взет отделно от останалите членове на групата, един член на определена социална група може да бъде „невидим“ или „незабележим“ за заобикалящото общество, но самият факт на споделянето на общи характеристики с тази определена социална група означава, че това лице е член на въпросната група. Например сексуалната ориентация на дадено лице може да не е очевидна за заобикалящото го общество, ако кандидатът не говори открито за нея.

Наличието на **определена социална група** не се основава и не зависи от дейности или действия, извършвани от нейните членове. Определена социална група може и често съществува, без да са налице присъщи дейности, които да я характеризират.

Наличието на сплотеност между членовете на групата не е изискване. Не е необходимо членовете на определена социална група да се познават помежду си, нито да са свързани по какъвто и да е начин. Меродавният критерий е членовете да споделят обща характеристика, но няма изискване те да имат някакви отношения помежду си.

Прикриване или сдържаност/въздържане. В решението си по дело *X, Y и Z* Съдът на ЕС се произнася, че от кандидатите не следва да се очаква да прикриват характеристика, която е до такава степен съществена за идентичността им, че не би следвало от тях да се изисква да се откажат от нея. Нещо повече, Съдът посочва, че от кандидата не може разумно да се очаква да проявява сдържаност при изразяването на своята сексуална ориентация. Фактът, че кандидатът би могъл да избегне опасността от преследване чрез по-голямо въздържане от изразяване на сексуалната си ориентация в сравнение с дадено хетеросексуално лице, не следва да се взема предвид в това отношение.

Извлечения от решението на Съда на ЕС по дело *X, Y и Z* ⁽¹⁸⁾

„По отношение на първото от тези условия е безспорно, че сексуалната ориентация на дадено лице представлява характеристика, до такава степен съществена за неговата идентичност, че не би следвало от лицето да се изисква да се откаже от нея. (...)“
(параграф 46)

„В това отношение е важно да се посочи, че изискването членовете на социална група, които споделят една и съща сексуална ориентация, да прикриват тази ориентация противоречи на самото признаване на наличието на характеристика, до такава степен съществена за идентичността, че не би следвало от заинтересованите лица да се изисква да се откажат от нея.“
(параграф 70)

„В това отношение не следва да се взема предвид обстоятелството, че той би могъл да избегне опасността чрез по-голямо въздържане от изразяване на сексуалната си ориентация в сравнение с дадено хетеросексуално лице.“
(параграф 75)

„При преценката на искане за получаване на статут на бежанец компетентните органи нямат основание да очакват, че за да избегне опасността от преследване, търсещият убежище трябва да прикрива своята хомосексуалност в своята страна на произход или да се въздържа от изразяване на своята сексуална ориентация.“
(параграф 76)

Големината на групата, т.е. броят на нейните членове или на лицата, от които се състои тя, не е от значение за преценката дали съществува определена социална група.

Дадена определена социална група може да бъде съставена от много малък брой лица (например лица с рядко заболяване/увреждане) или обратно, да се състои от по-голям брой лица (например всички ЛГБТИ лица в съответната държава). Следва да припомним, че другите причини за преследване (раса, религия, националност и политическо мнение) също могат да обхващат много голям или много малък брой лица. Освен това са налице многобройни и добре документирани примери за доминиращи малцинствени групи, които извършват преследване срещу мнозинството на основания, посочени в Конвенцията.

⁽¹⁸⁾ Съд на ЕС, решение от 7 ноември 2013 г., *X, Y и Z*, съединени дела C199/12 и C201/12, EU:C:2013:720, параграфи 46, 70, 75 и 76.

Думата „определена“ в термина „определена социална група“ се отнася до факта, че групата подлежи на „идентифициране“. Тя не се тълкува като свързана с големината на групата ⁽¹⁹⁾.

Заключение относно съществуването на определена социална група

Изпълнението на критериите за наличие на обща характеристика и на собствена идентичност е основание да се направи заключението, че кандидатът принадлежи към определена социална група, с което се доказва наличието на едно от петте основания за преследване по смисъла на определението за бежанец.

Национални насоки относно прилагането на условието за наличие на „собствена идентичност“

Да се попълни от държавите членки

⁽¹⁹⁾ ВКБООН, *Guidelines on international protection: „Membership of a Particular Social group“ within the context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* (Насоки относно международната закрила: „Принадлежността към определена социална група“ в контекста на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците към нея от 1967 г.), 7 май 2002 г., точка 18.

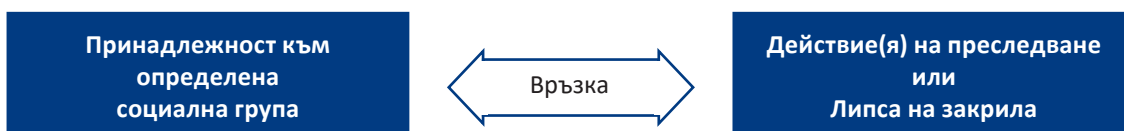
Д. Връзка (по причина на)

Самият факт, че дадено лице принадлежи към определена социална група, не е достатъчен, за да бъдат изпълнени условията за предоставяне на статут на бежанец. След като принадлежността на кандидата към определена социална група е установена, следващата стъпка е да се разгледа наличието на връзка между принадлежността на кандидата към групата и неговите опасения от преследване или липсата на закрила.

Връзката (по причина на) е причинно-следствената връзка между:

- принадлежността към определена социална група и основателните опасения от преследване; или
- принадлежността към определена социална група и липсата на ефективна закрила от действия на преследване, която няма временен характер, в съответствие с член 7, параграф 2 от КД, и по-конкретно нежеланието на субектите на закрила да предоставят закрила от преследването, от което се опасява кандидатът, когато действието на преследване не е свързано с причина за преследване.

Връзката между принадлежността към определена социална група и опасенията от преследване, произтичащи от действието (действията) на преследване или липсата на закрила, има определящо значение.

Пример за нежелание за предоставяне на закрила: хомосексуален мъж е жертва на престъпни действия, които не са извършени по причина на неговата сексуална ориентация или друго основание съгласно Конвенцията; но компетентните органи отказват да разследват престъпленията или, когато е необходимо, да предоставят физическа закрила на лицето поради неговата сексуална ориентация.

Е. Специфични съображения

а. Множество мотиви

Множество мотиви са налице в ситуация, когато дадено действие на преследване е извършено въз основа на повече от един мотив, като не всички мотиви са причини за преследване. Наличието на поне една причина за преследване като ефективен допринасящ фактор наред с останалите е достатъчно основание за прилагане на определението за бежанец.

б. Множество причини за преследване

В зависимост от обстоятелствата по конкретния случай една или повече причини за преследване могат да се припокриват или да са равностойно приложими. Наред с принадлежността към определена социална група други причини за преследване (раса, религия, националност, политическо мнение) могат да са приложими към едно и също действие на преследване. С оглед на това служителят в областта на убежището следва винаги да има предвид възможността за наличие на други основания за преследване. Като ориентир в тази насока следва да се има предвид, че когато действие на преследване може да бъде ясно свързано с едно от останалите основания съгласно Конвенцията, не е необходимо да се извършва допълнителен анализ на приложимостта на критериите за принадлежност към определена социална група.

в. Индивидуална оценка

Следва да се отбележи, че когато се установява наличие на основателни опасения от преследване, няма изискване всеки от останалите членове на определената социална група да е изложен на риск от преследване. Както във връзка с останалите причини за преследване, не е задължително всички членове на определена социална група да отговарят на условията за предоставяне на статут на бежанец.

Даден член на определена социална група може да има основателни опасения от преследване въз основа на своята принадлежност, докато друг член на същата група може да няма никакви опасения от преследване. Аналогично, възможно е да са налице лични обстоятелства, в резултат на които лице, което е член на определена социална група, се ползва със закрила, докато други членове на същата определена социална група нямат достъп до закрила.

Прилагане на анализа относно принадлежността към определена социална група

Предназначението на този раздел е да илюстрира прилагането на принципите, описани в предходните раздели от настоящото ръководство. Профилите, разгледани в този раздел, са подбрани, с цел да онагледят практическото извършване на анализа. Те **не са примери за определени социални групи**. Както е посочено по-горе, принадлежността към определена социална група следва във всички случаи да се установява при отчитане на индивидуалните характеристики и специфичния контекст в държавата на произход.

Когато се прави преценка дали дадено физическо лице принадлежи към определена социална група, за решаващия орган е особено важно да **се въздържа от използване на стереотипни представи и културно обусловени обобщения или допускания**, особено по отношение на наличието или липсата на определени видими характеристики. ⁽²⁰⁾

А. Профили, свързани със сексуална ориентация и полова идентичност

Сексуалната ориентация и половата идентичност (СОПИ) са изрично посочени във втората алинея на член 10, параграф 1, буква г) от КД.

Член 10, параграф 1, буква г), Мотиви за преследване

(...)

В зависимост от условията, преобладаващи в държавата на произход, специфична социална група може да бъде и група, чиито членове имат като обща характеристика определена сексуална ориентация. Сексуалната ориентация не може да се разбира като включваща деяния, обявени за престъпления от националното право на държавите членки. Аспектите, свързани с пола, включително и половата идентичност, се отчитат надлежно за определянето на принадлежност към дадена социална група или установяването на характерна черта на такава група.

Обща характеристика

В решението си по дело *X, Y и Z* Съдът на ЕС приема, че сексуалната ориентация е характеристика, която е до такава степен съществена за идентичността, че не би следвало от лицето да се изисква да се откаже от нея:

Извлечения от решението на Съда на ЕС по дело *X, Y и Z* ⁽²¹⁾

„По отношение на първото от тези условия е безспорно, че сексуалната ориентация на дадено лице представлява характеристика, до такава степен съществена за неговата идентичност, че не би следвало от лицето да се изисква да се откаже от нея. Това тълкуване се потвърждава от член 10, параграф 1, буква г), втора алинея от Директивата, от която следва, че в зависимост от условията, преобладаващи в страната на произход, специфична социална група може да бъде и група, чиито членове имат като обща характеристика определена сексуална ориентация.“
(параграф 46)

Освен това Съдът се произнася, че от кандидатите не следва да се очаква да прикриват характеристика, която е до такава степен съществена за идентичността им, че не би могло от тях да се изисква да се откажат от нея. Съдът посочва, че от кандидата не може разумно да се очаква да проявява сдържаност (при изразяването на своята сексуална ориентация) и в това отношение не следва да се взема предвид обстоятелството, че той би могъл да избегне опасността чрез по-голямо въздържане от изразяване на сексуалната си ориентация в сравнение с дадено хетеросексуално лице.

⁽²⁰⁾ ВКБООН, *UNHCR intervention before the Court of Justice of the European Union in the cases of Minister voor Immigratie en Asiel v. X, Y and Z* (Становище на ВКБООН, изразено пред Съда на Европейския съюз по дела *Minister voor Immigratie en Asiel* срещу X, Y и Z), 28 септември 2012 г., стр. 12.

⁽²¹⁾ Съд на ЕС, решение от 7 ноември 2013 г., *X, Y и Z*, съединени дела C199/12 и C201/12, EU:C:2013:720, параграф 46.

Извлечение от решението на Съда на ЕС по дело X, Y и Z ⁽²²⁾

„В това отношение е важно да се посочи, че изискването членовете на социална група, които споделят една и съща сексуална ориентация, да прикриват тази ориентация противоречи на самото признаване на наличието на характеристика, до такава степен съществена за идентичността, че не би следвало от заинтересованите лица да се изисква да се откажат от нея.“
(параграф 70)

„Следователно не е допустимо да се очаква, че за да избегне преследване, дадено лице, търсещо убежище, трябва да прикрива своята хомосексуалност в страната си на произход.“
(параграф 71)

Както е посочено по-горе, отделните видове общи характеристики (вродена характеристика, обща история или характеристика или вярване, до такава степен съществени за идентичността или съзнанието, че не би следвало от лицето да се изисква да се откаже от тях) се допълват взаимно и невинаги е възможно да бъдат ясно разграничени. Например в някои случаи сексуалната ориентация се приема за вродена характеристика. Този пример илюстрира как наличието на обща характеристика може да бъде обосновано с различна аргументация ⁽²³⁾.

Собствена идентичност

Тъй като СОПИ е обща характеристика, вторият въпрос, на който трябва да отговорим, за да установим дали съответният кандидат принадлежи към определена социална група, е дали групата има собствена идентичност, основана на тази обща характеристика, т.е. дали членовете на тази група се разглеждат като различни от заобикалящото ги общество поради тяхната сексуална ориентация и/или полова идентичност?

Важният за служителя в областта на убежището въпрос е как се проявява възприятието, че някой е различен. В решението си по дело X, Y и Z Съдът приема за меродавно наличието на наказателно законодателство, което е насочено конкретно срещу хомосексуалните лица. Това позволява да се установи, че хомосексуалните лица представляват определена група, която се разглежда от заобикалящото я общество като различна.

Извлечения от решението на Съда на ЕС по дело X, Y и Z ⁽²⁴⁾

„В това отношение следва да се приеме, че наличието на наказателно законодателство като разглежданото във всяко от главните производства, което е насочено конкретно към хомосексуалните лица, позволява да се установи, че тези лица представляват отделна група, разглеждана като различна от заобикалящото я общество.“
(параграф 48)

„Поради това на първия въпрос, поставен във всяко от главните производства, следва да се отговори, че член 10, параграф 1, буква г) от Директивата следва да се тълкува в смисъл, че наличието на наказателно законодателство като разглежданото във всяко от главните производства, което е насочено конкретно към хомосексуалните лица, позволява да се установи, че тези лица трябва да се разглеждат като съставляващи отделна социална група.“
(параграф 49)

Заклеймяването на лица поради тяхната СОПИ може да произтича от наказателно или дискриминационно законодателство или политики, от неофициални практики на държавата, но също така и от самото заобикалящо общество. Наличието на съответно наказателно законодателство не е изискване за установяване на собствена идентичност, свързана със СОПИ.

В държави, където няма законодателство, предвиждащо наказателно преследване или освобождаване от такова преследване на лицата поради тяхната СОПИ, ЛГБТИ лицата могат все пак да имат собствена идентичност, ако например в заобикалящото общество е разпространена култура на нетолерантност.

Ако са изпълнени критериите за наличие на обща характеристика и собствена идентичност, може да се направи заключението, че наличието на определена социална група може да бъде установено по отношение на определена държава на произход или на отделни райони в тази държава.

⁽²²⁾ Съд на ЕС, решение от 7 ноември 2013 г., X, Y и Z, съединени дела C199/12 и C201/12, EU:C:2013:720, параграфи 70 и 71.

⁽²³⁾ ВКБООН, *Насоки относно международната закрила: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the context of Article 1A (2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* (Искания за предоставяне на статут на бежанец, основаващи се на сексуална ориентация и/или полова идентичност в контекста на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците към нея от 1967 г.), 23 октомври 2012 г., параграф 47.

⁽²⁴⁾ Съд на ЕС, решение от 7 ноември 2013 г., X, Y и Z, съединени дела C199/12 и C201/12, EU:C:2013:720, параграфи 48 и 49.

Връзка

Установяването на принадлежността на кандидат към определена социална група в неговата или нейната държава на произход не е достатъчно, за да бъдат изпълнени условията за предоставяне на статут на бежанец.

Необходимо да бъдат изпълнени и останалите критерии за включване в обхвата на определението за бежанец. По-специално необходимо е да се установи връзка (т.е. причинно-следствена зависимост) между принадлежността на кандидата към съответната определена социална група и наличието на основателни опасения от преследване, или на липсата на закрила от такова преследване.

Причините за преследването могат да се основават на множество мотиви (вж. стр. 18), като например действията на преследване да са мотивирани от причини, които представляват престъпление, както и от принадлежността на жертвата към определена група (например изнудване на ЛГБТИ лица с цел получаване на финансова облага).

На места, където преобладава култура на нетолерантност, субектите на преследване често са недържавни субекти, а субектите на закрила може да не са в състояние или да не желаят да предоставят закрила, или предложената закрила не е ефективна и има временен характер.

Национални практики по отношение на определените социални групи, определяни въз основа на СОПИ

Да се попълни от държавите членки

Б. Социален пол

Понятието „социален пол“ се отнася до взаимоотношенията между жените и мъжете, основани на социално или културно изградени и определени идентичности, статус, роли и отговорности, които се вменят на единия или на другия пол ⁽²⁵⁾.

Съображение 30 към ДП

Необходимо е също така да се приеме ново общо понятие относно основанието за преследване „принадлежност към определена социална група“. За целите на дефинирането на дадена социална група следва надлежно да се вземат предвид проблемите, свързани с пола на молителя, включително неговата полова идентичност и сексуална ориентация, които могат да бъдат свързани с определени правни традиции и обичаи, водещи например до генитално осакатяване, насилствена стерилизация или принудителни аборти, доколкото те са свързани с основателни опасения на молителя за преследване.

Член 10, параграф 1, буква г), втора алинея от ДП

(...)

Аспектите, свързани с пола, включително и половата идентичност, се отчитат надлежно за определянето на принадлежност към дадена социална група или установяването на характерна черта на такава група.

Член 9, параграф 2, буква е), Действия на преследване

Действията на преследване по смисъла на параграф 1 могат да приемат, *inter alia*, следните форми:

[...] действия, насочени срещу лицата по причина на техния пол или срещу деца.

В някои общества има действащо законодателство, което дискриминира жените само на основание на техния пол, или съществуват обществени практики, които са дискриминационни по отношение на

⁽²⁵⁾ ВКБООН, *Насоки относно международната закрила: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the context of Article 1A (2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* (Искания за предоставяне на статут на бежанец, основаващи се на сексуална ориентация и/или полова идентичност в контекста на член 1, раздел А, параграф 2 от Женевската конвенция от 1951 г. и/или Протокола за статута на бежанците към нея от 1967 г.), 23 октомври 2012 г., параграф 47.

жените. Съществуването на дискриминационно законодателство или практики не доказва само по себе си наличието на определена социална група, но е показател, който трябва да бъде подложен на допълнителна оценка в контекста на държавата на произход; следва да се прецени значението на законодателството за възприемането от заобикалящото общество на различната идентичност, как се прилага то и по какъв начин засяга различно жените. В много случаи са необходими и други характеристики, за да бъде установено наличието на критерия за „собствена идентичност“, като например регион на произход, етническа принадлежност и/или социално положение.

По-долу е даден списък на често срещани примери за определени групи жени, които могат да се разглеждат като определена социална група в конкретна държава на произход. Необходимо е да изтъкнем отново, че тези примери не са приложими към всяка държава и всяко общество, както и че наличието на определена социална група следва винаги да се преценява при отчитане на ситуацията в съответната държава на произход.

- **Жени и момичета, които отказват да се подложат на ГОЖ.** Този профил е разгледан по-подробно по-долу.
- **Жени, които са били жертви на изнасилване или други форми на сексуално насилие** и които биват заклеймявани от заобикалящото ги общество.
- **Жени, които в миналото са проституирали** и които се сблъскват с изолиране или други форми на дискриминация, наказания или малтретиране.
- **Жени, които са преживели трафик на хора** и които биват изолирани от техните семейства и обществото като цяло (вж. профил Г по-долу).
- **Жени, които нарушават социалните норми**, например жени, които, водени от дълбоко вътрешно убеждение, отказват да се съобразяват с традиционни културни норми, свързани с „очакваната“ роля на жената в семейството

Национални практики по отношение на определените социални групи, определяни въз основа на пол

Да се попълни от държавите членки

Генитално осакатяване на жени

Световната здравна организация определя понятието „генитално осакатяване на жени“ (ГОЖ) като всички процедури, включващи цялостно или частично отстраняване на външните женски полови органи или други наранявания на тези органи, извършени по немедицински причини ⁽²⁶⁾.

ГОЖ е вредна традиционна практика и се счита за нарушение на човешките права на момичетата и жените ⁽²⁷⁾.

Както е посочено по-горе, съображение 30 към ДП съдържа изрично позоваване на „определени правни традиции и обичаи, водещи например до генитално осакатяване“, които следва надлежно да се вземат предвид в рамките на оценката на молбата.

Обща характеристика

Съобразно условията в съответната държава на произход може да възникне определена социална група от жени и момичета, които споделят общата характеристика, че не са се подложили на ГОЖ в съответствие с местните традиции и практики и/или продължават да отказват да се подложат на подобна процедура. Групата може да е оформена въз основа на вродени характеристики (възраст, пол, етническа принадлежност), както и на обща история (жени, които не са били подложени на ГОЖ) и/или характеристика или вярване, които са съществени за идентичността или съзнанието.

⁽²⁶⁾ СЗО, *Classification of female genital mutilation* (Класификация на гениталното осакатяване на жени), 2007 г.

⁽²⁷⁾ СЗО, *Eliminating Female genital mutilation - An interagency statement OHCHR, UNAIDS, UNDP, UNECA, UNESCO, UNFPA, UNHCR, UNICEF, UNIFEM, WHO* (Премахване на гениталното осакатяване на жени — междуведомствено изявление на СВКПЧ, UNAIDS, ПРООН, ИКА, ЮНЕСКО, ФНООН, ВКБООН, УНИЦЕФ, ЮНИФЕМ, СЗО), стр. 8.

Тя може също така да включва жени и момичета, които са били подложени на някаква форма на ГОЖ, но въпреки това все още са застрашени от това да бъдат подложени на друга форма на ГОЖ ⁽²⁸⁾.

Собствена идентичност

За да се определи дали описаната по-горе група (т.е. жени и момичета, които са били подложени на ГОЖ в съответствие с местни традиционни практики) може да представлява определена социална група, следва да също така да се оцени дали тази група има собствена идентичност в съответната държава на произход, т.е. дали тя се разглежда като различна от заобикалящото я общество.

В държавите (или районите), където ГОЖ е разпространена практика, жените и момичетата с неувредени полови органи (или които не са „достатъчно“ обрязани в съответствие с местните практики) може да се считат за различни от жените, които са били подложени на тази практика.

Собствената идентичност на тези жени и момичета може да бъде установена въз основа на факта, че те са социално изолирани. Такова изолиране може да бъде свързано с факта, че те са възприемани като „нечисти“ или „неморални“ от техните общности. Това може да се потвърди например с факта, че мъже в съответното общество отказват/или са отказвали да встъпят в брак с жени, които не са били подложени на ГОЖ.

Освен това е възможно жените и момичетата, които се противопоставят на ГОЖ и отказват да се подчинят на тази вредна традиционна практика, да бъдат разглеждани като нарушаващи социалните норми и поради това да бъдат заклеймявани и дискриминирани от заобикалящото ги общество. Това може да се отнася и до мъже, които се противопоставят на гениталното осакатяване на своите дъщери.

Връзка

Установяването на принадлежността на кандидат към определена социална група (в разглеждания случай това може да са „жени или момичета, които не са били подложени на ГОЖ и/или отказват да се подложат на такава процедура в държавата Х“), не е достатъчно, за да бъдат изпълнени условията за предоставяне на статут на бежанец.

Необходимо да бъдат изпълнени и останалите критерии за включване в обхвата на определението за бежанец. По-специално необходимо е да се установи връзка (т.е. причинно-следствена зависимост) между принадлежността на кандидата към съответната определена социална група и наличието на основателни опасения от преследване, или на липсата на закрила от такова преследване.

В разглеждания случай, в който формата на преследване, от която се опасява кандидатът, е подлагане на ГОЖ, е лесно да бъде установена причинно-следствена връзка между действието на преследване и основанието. Освен това може да са налице и други рискове от преследване, като например тежки форми на дискриминация или изолиране.

Национални практики по отношение на определените социални групи, определяни въз основа на ГОЖ

Да се попълни от държавите членки

⁽²⁸⁾ ВКБООН, *Guidance Note on refugee claims relating to female genital mutilation* (Насоки относно исканията за предоставяне на статут на бежанец, свързани с генитално осакатяване на жени), май 2009 г., стр. 5, точка 6.

В. Деца

В съответствие с Конвенцията за правата на детето „дете“ е всяко човешко същество на възраст под 18 години.

Съгласно съображение 28 към ДП:

При разглеждането на молбите за международна закрила, представени от непълнолетни лица, държавите членки следва да вземат предвид специфичните форми на преследване на децата. Вж. също разпоредбата на член 9, параграф 2, буква е) от КД, която гласи: Действията на преследване по смисъла на параграф 1 могат да приемат, *inter alia*, следните форми: [...] действия, насочени срещу лицата по причина на техния пол или срещу деца.

Положението на децата може да бъде силно повлияно от тяхната възраст (много малки деца) и от липсата на социални мрежи. Това са фактори, които трябва винаги да се вземат предвид, когато се оценява наличието на определена социална група, свързана с деца.

По-долу е даден списък на често срещани примери за групи деца, които могат да се разглеждат като определена социална група в конкретна държава на произход. Необходимо е да изтъкнем отново, че тези примери не са приложими към всяка държава и всяко общество, както и че наличието на определена социална група следва да се преценява при отчитане на ситуацията в съответната държава на произход или в отделни райони в тази държава.

- **Момичета с неувредени полови органи, които отказват да се подложат на ГОЖ** (вж. профила, описан по-долу).
- **Деца, които отказват да се подчиняват на традиционни културни норми и са възприемани като различни от заобикалящото ги общество**, т.е. момичета, които учат или посещават училище в култури, където образованието е достъпно само за момчетата; деца, които отказват да встъпят в принудителен брак.
- **Жертви на трафик на деца, които са изолирани** (вж. точка Г по-долу). Децата са особено уязвими по отношение на трафик, включително с цел сексуална експлоатация, брак, работа като домашни помощници, съвременно робство, просия, незаконно осиновяване, престъпни дейности.
- **Деца, обвинявани в магьосничество**

Национални практики по отношение на определените социални групи, определяни въз основа на детството или свързани с него

Да се попълни от държавите членки

Г. Жертви на трафик на хора

Директива 2011/36/ЕС⁽²⁹⁾ съдържа определение за трафик на хора (ТХ).

Директива 2011/36/ЕС относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него

Член 2

1. Набиране, транспортиране, прехвърляне, укриване или приемане на хора, включително размяна и предаване на контрола върху тези лица, посредством заплаха или с използване на сила или чрез други форми на принуда, чрез отвлечане, измама, заблуждение, злоупотреба с власт или с положение на зависимост или чрез даване или получаване на заплащане или облаги, за да се получи съгласието на лице, упражняващо контрол върху друго лице, с цел експлоатация.

2. Уязвимо положение е налице, когато лицето няма действителна или приемлива алтернатива на това да се поддаде на въпросната злоупотреба.

3. Експлоатацията включва като минимум експлоатация на извършвана от други лица проституция или други форми на сексуална експлоатация, принудителен труд или услуги, включително просия, робство или практики, подобни на робството, принудително подчинение, или експлоатация за престъпни дейности, или отнемане на телесни органи.

(...)

Случаите на трафик на хора могат да обхващат разнородни ситуации, като например:

- жертви, които са **били подложени на трафик в своята държава на произход и са избягали** в държавата на убежище, за да кандидатстват за международна закрила;
- жертви, които са били **подложени на трафик извън своята държава на произход**, без разлика дали това е станало в трета държава (например транзитна държава) или в държавата на убежище, и които кандидатстват за международна закрила;
- лица, които никога не са били подложени на трафик на хора, но се **опасяват, че ще бъдат подложени на трафик** в своята държава на произход, и са избягали в държавата на убежище, за да кандидатстват за международна закрила.

В настоящия раздел са разгледани определени социални групи, които обединяват бивши жертви на трафик на хора. Обхватът на изложението не включва случаите на лицата, които никога не са били жертви на трафик на хора, но са изложени на риск да бъдат подложени на трафик поради принадлежността си към определена социална група.

Обща характеристика

Бившите жертви на трафик на хора могат да се определят като група лица, които споделят общата история на лица, които са били подложени на трафик, което може да се разглежда като „обща история, която не подлежи на изменение“.

Собствена идентичност

За да се установи наличието на определена социална група, трябва да се прецени дали групата, която е определена въз основа на споделена обща характеристика, има собствена идентичност в съответната държава на произход.

Фактът, че жертвите на трафик на хора са заклеявани, отблъсквани или дискриминирани в тяхната държава или район на произход, може да е показател, че жертвите на трафик на хора се разглеждат като различни от заобикалящото ги общество и следователно критерият за наличие на собствена идентичност, предвиден в член 10, параграф 1, буква г) от КД, е налице. Възприятието често зависи от вида експлоатация, на която е била подложената жертвата. Жертвите на трудова експлоатация или на кражба на органи например може да бъдат разглеждани по различен начин в сравнение с жертвите на сексуална експлоатация.

⁽²⁹⁾ Директива 2011/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2011 г. относно *предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него* и за замяна на Рамково решение 2002/629/ПВР на Съвета.

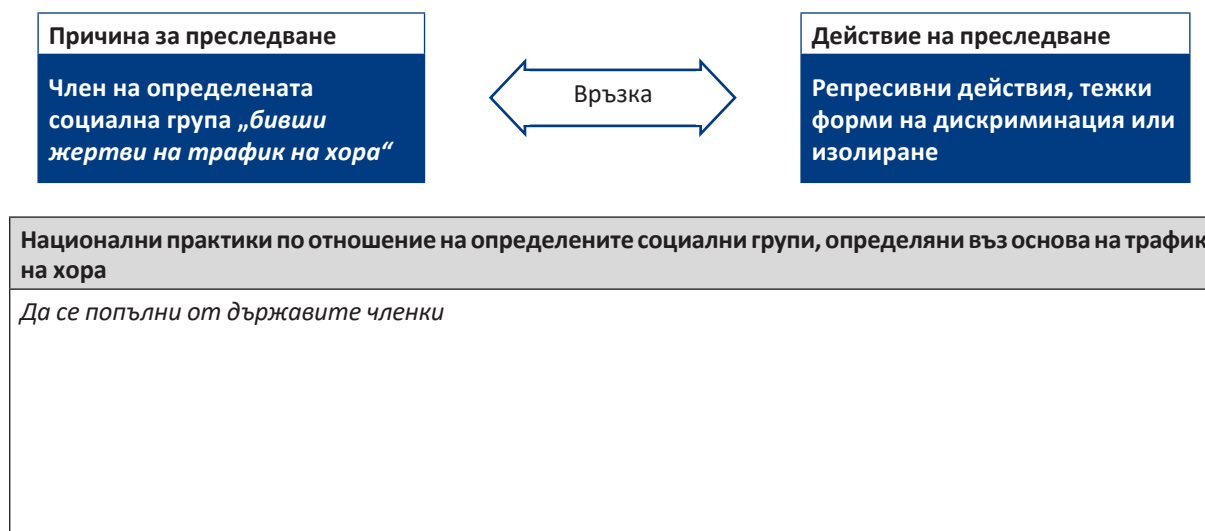
Връзка

Установяването на принадлежността на кандидат към определена социална група (в разглеждания случай това може да е групата на „бившите жертви на трафик на хора“) не е достатъчно, за да бъдат изпълнени условията за предоставяне на статут на бежанец.

Необходимо е да бъдат изпълнени и останалите критерии за включване в обхвата на определението за бежанец. По-специално необходимо е да се установи връзка (т.е. причинно-следствена зависимост) между принадлежността на кандидата към съответната определена социална група на „бившите жертви на трафик на хора“ и наличието на основателни опасения от преследване, или на липсата на закрила от такова преследване.

Като принадлежащ към определената социална група „бивши жертви на трафик на хора“ кандидатът може да е изложен на различни действия на преследване като репресивни действия, тежки форми на дискриминация или изолиране.

В последния случай положението на кандидата е, както е описано по-долу:

Д. Лица с увреждания или заболявания

В този раздел може да бъдат разгледани различни профили, като например лица с вродени увреждания или заболявания, лица, получили увреждания в резултат на военни действия или на последици от военни действия, или в резултат на злополука, или лица, страдащи от тежки заболявания.

Общи характеристики

Лицата, страдащи от заболяване, увреждане или генетично заболяване, могат да се разглеждат алтернативно като споделящи вродена характеристика или обща история, която не подлежи на изменение, в зависимост от техните индивидуални обстоятелства.

Собствена идентичност

Дискриминацията и заклемяването на лицата, страдащи от увреждания или определени заболявания, могат да се реализират под различни форми и да произтичат от законодателни актове, обичаи, традиции или митове. В зависимост от индивидуалните обстоятелства на лицето дискриминацията може да засяга всички сфери на социалния живот, включително достъпа до образование, заетост или здравеопазване, а в по-общ план и упражняването на широк кръг граждански, политически, икономически, социални и културни права.

Връзка

Установяването на принадлежността на кандидат към определена социална група (в разглеждания случай това може да е групата на „лицата, страдащи от (наименование на увреждането или заболяването)“) не е достатъчно, за да бъдат изпълнени условията за предоставяне на статут на бежанец.

Необходимо е да бъдат изпълнени и останалите критерии за включване в обхвата на определението за бежанец. По-специално необходимо е да се установи връзка (т.е. причинно-следствена зависимост) между принадлежността на кандидата към съответната определена социална група и наличието на основателни опасения от преследване, или на липсата на закрила от такова преследване.

В някои случаи лица с увреждания или страдащи от определени физически или психични заболявания, може да са изложени на риск от тежки посегателства върху човешките им права, във връзка с което да имат основателни опасения от убийство, изтезания или нечовешко или унижително отношение или наказание. В зависимост от условията в държавата на произход или от индивидуалните обстоятелства тежките форми на дискриминация и заклеймяване на лица с увреждания или заболявания също може да представляват преследване по смисъла на член 9 от КД.

Както всички профили и примери, изложени в настоящото ръководство, предназначението на описаните по-долу профили е да илюстрират прилагането на принципите, описани в предходните раздели. Те не следва да се разглеждат като определени социални групи в абстрактен смисъл, тъй като наличието на определена социална група може да бъде установено само по отношение на специфичния контекст в държавата на произход.

Лица с увреждания

Хората с увреждания включват лица с трайна физическа, психическа, интелектуална и сетивна недостатъчност, която при взаимодействие с окръжаващата ги среда би могла да възпрепятства тяхното пълноценно и ефективно участие в обществото равноправно с останалите ⁽³⁰⁾.

Обща характеристика

В зависимост от техните индивидуални обстоятелства лицата с увреждания могат да се разглеждат алтернативно като споделящи вродена характеристика или обща история, която не подлежи на изменение.

Собствена идентичност

В зависимост от специфичния контекст в държавата на произход и от личните обстоятелства лицата с увреждания се сблъскват с дискриминация и заклеймяване в много области от живота. Подобна дискриминация и заклеймяване срещу лица с определени видове увреждания може да е показател, че тези лица се разглеждат като различни от заобикалящото ги общество и че следователно те имат собствена идентичност в своята държава на произход ⁽³¹⁾.

Връзка

Установяването на принадлежността на кандидат към определена социална група (в разглеждания случай това може да е групата на „лицата, страдащи от (наименование на увреждането)“) не е достатъчно, за да бъдат изпълнени условията за предоставяне на статут на бежанец.

Необходимо е да бъдат изпълнени и останалите критерии за включване в обхвата на определението за бежанец. По-специално необходимо е да се установи връзка (т.е. причинно-следствена зависимост) между принадлежността на кандидата към съответната определена социална група и наличието на основателни опасения от преследване, или на липсата на закрила от такова преследване.

В зависимост от преобладаващите в държавата на произход условия и личните обстоятелства на кандидата членовете на определената социална група на „лицата с увреждания“ могат да са изложени на различни действия на преследване, включително тежки нарушения на правата на човека.

⁽³⁰⁾ ООН, Конвенция за правата на хората с увреждания и факултативен протокол към нея, член 1.

⁽³¹⁾ ООН, *Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights - Equality and non-discrimination under article 5 of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities* (Доклад на Върховния комисариат за бежанците на Организацията на обединените нации — Равенство и недискриминация съгласно член 5 от Конвенцията за правата на хората с увреждания), 9 декември 2016 г., стр. 4, точка 6.

Възможно е също така дискриминацията и заклеймяването на лицата с увреждания да представляват преследване по смисъла на член 9 от КД.

Лица, страдащи от албинизъм

Албинизмът е рядко, незаразно, генетично наследствено състояние, което засяга хора в целия свят без разлика на етническата принадлежност или пола. Това състояние е резултат от значителна недостатъчност в образуването на меланин и се характеризира с пълна или частична липса на пигмента в кожата, косата и очите ⁽³²⁾.

Обща характеристика

Лицата, страдащи от албинизъм, могат да се приемат за споделящи вродена характеристика.

Собствена идентичност

В зависимост от контекста в държавата на произход лицата, страдащи от албинизъм, могат да се сблъскват с различни форми на дискриминация, произтичаща от законодателството, традиции, обичаи или разпространени митове ⁽³³⁾.

Тези видове дискриминация могат да позволят да се установи, че лицата, страдащи от албинизъм, се разглеждат като различни от заобикалящото ги общество и поради това те имат собствена идентичност в държавите, където е разпространена подобна дискриминация.

Връзка

Установяването на принадлежността на кандидат към определена социална група (в разглеждания случай това може да е групата на „лицата, страдащи от албинизъм“) не е достатъчно, за да бъдат изпълнени условията за предоставяне на статут на бежанец.

Необходимо да бъдат изпълнени и останалите критерии за включване в обхвата на определението за бежанец. По-специално необходимо е да се установи връзка (т.е. причинно-следствена зависимост) между принадлежността на кандидата към съответната определена социална група и наличието на основателни опасения от преследване, или на липсата на закрила от такова преследване.

В зависимост от контекста в държавата на произход или от личните обстоятелства лицата, страдащи от албинизъм, могат да са изложени на риска от тежки нарушения на правата на човека, включително убийства, изтезания или нечовешко или унижително отношение.

Възможно е също така тежките случаи на дискриминация и заклеймяване на лицата, страдащи от албинизъм, да представляват преследване по смисъла на член 9 от КД.

Национални практики

Да се попълни от държавите членки

⁽³²⁾ СВКПЧ, *Report of the Independent Expert on the enjoyment of human rights by persons with albinism* (Доклад на независимия експерт за упражняването на човешките права на хората, страдащи от албинизъм), 18 януари 2016 г., стр. 5, точка 12.

⁽³³⁾ СВКПЧ, *Report of the Independent Expert on the enjoyment of human rights by persons with albinism* (Доклад на независимия експерт за упражняването на човешките права на хората, страдащи от албинизъм), 18 януари 2016 г., стр. 6, точки 14 и 16

Обобщение на основните положения

В целия текст на ръководството многократно се изтъкват седем общи съображения. Те са обобщени като основни положения. Тези съображения са изброени по-долу, тъй като те трябва винаги да бъдат вземани предвид, когато се разглежда понятието за принадлежност към определена социална група.

Принадлежността към определена социална група сама по себе си не е достатъчна, за да бъдат изпълнени условията за предоставяне на статут на бежанец. Необходимо е да бъдат налице и останалите елементи от определението за бежанец, включително наличието на основателни опасения от преследване и тяхната връзка с конкретно основание.

- Установяването на принадлежността на кандидат към определена социална група не е достатъчно, за да бъдат изпълнени условията за предоставяне на статут на бежанец на този кандидат. Необходимо да бъдат изпълнени и останалите критерии за включване в обхвата на определението за бежанец. По-конкретно кандидатът трябва да има основателни опасения от преследване и да е налице връзка (т.е. причинно-следствена зависимост) между принадлежността на кандидата към определена социална група и преследването (или липсата на закрила от такова преследване), като същевременно трябва да бъде установено, че в държавата на произход не може да се предостави закрила.
- В контекста на оценката на молба за международна закрила принадлежността към определена социална група се разглежда само във връзка с опасенията от преследване. Принадлежността към определена социална група не е самостоятелно понятие. Тя трябва да се оценява само в случаи, когато могат да бъдат доказани опасения от преследване в държавата на произход.
- За повече информация вж. страници 8—9 и 18—19.

Определена социална група се състои от лица, които споделят обща характеристика, различна от обстоятелството, че се опасяват от преследване.

- Макар че принадлежността към определена социална група не следва да се разглежда извън контекста на наличието на опасения от преследване, споделените опасения от преследване не са достатъчни, сами по себе си, за да се установи наличието на определена социална група. Казано по друг начин, наличие на определена група не може да се установи само въз основа на факта, че въпросната група е изложена на риск от преследване.
- За повече информация вж. стр. 13.

Наличието на определена социална група трябва винаги да се анализира при отчитане на условията, преобладаващи в държавата на произход, както и на заобикалящото общество.

- Наличието на определена социална група зависи от специфичния контекст в държавата на произход. По-специално, наличието на собствена идентичност трябва да бъде установено във връзка с условията в съответната държава, където групата следва да бъде „разглеждана като различна от заобикалящото я общество“.
- С оглед на горното е невъзможно да се посочи или изготви списък от профили, които биха представлявали определени социални групи в абстрактен смисъл, който да е валиден без оглед на държавата на произход. Всички дадени в настоящото ръководство примери имат за цел само да илюстрират съответния правен анализ.
- За повече информация вж. стр. 14.

Определението за „принадлежност към определена социална група“ се основава на кумулативен подход.

- В член 10, параграф 1, буква г) от ДП е предвидено, че за да може да бъде установена принадлежност към определена социална група, двете условия трябва да са изпълнени кумулативно, т.е. да са налице общи характеристики и възприемана собствена идентичност.
- За повече информация вж. стр. 11.

Големината на групата не е от значение.

- Когато е възможно, може да е за предпочитане да бъдат определени по-конкретни групи. Както и по отношение на останалите причини за преследване обаче, действителната численост на населението, обхванато от определена социална група, не е от значение за установяване на наличието на тази група.
- За повече информация вж. стр. 16.

Няма изискване да се установи сплотеност на членовете на групата.

- Наличието на сплотеност между членовете на групата не е изискване. Не е необходимо членовете на групата да се познават помежду си, нито да са свързани по какъвто и да е начин.
- За повече информация вж. стр. 16.

Не е необходимо всички членове на групата да са изложени на риск от преследване.

- Няма изискване всички членове на групата да са били подложени на преследване.
- За повече информация вж. стр. 18.

Съдебна практика на ЕС

По-долу е посочена практиката на Съда на ЕС, която е отчетена при изготвено изготвянето на настоящото ръководство:

Съд на ЕС, Резюме на решението по дело *X, Y u Z срещу Minister voor Immigratie en Asiel* (Извлечения) ⁽³⁴⁾

1. Разпоредбата на член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2004/83 относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила трябва се тълкува в смисъл, че наличието на наказателно законодателство, насочено конкретно срещу хомосексуалните лица, е основание да се установи, че тези лица трябва да се приемат за принадлежащи към определена социална група.

В член 10, параграф 1 от Директивата, съдържащ определението за определена социална група, принадлежността към която може да е причина за възникване на действителни опасения от преследване, е предвидено *inter alia*, че трябва да са налице две кумулативни условия. От една страна, членовете на групата трябва да споделят една вродена характеристика или обща история, която не подлежи на изменение, или да споделят характеристика или вярване, до такава степен съществени за идентичността или съзнанието, че не би следвало от лицето да се изисква да се откаже от тях. От друга страна, тази група трябва да има собствена идентичност в съответната държава, защото е разглеждана като различна от заобикалящото я общество.

По отношение на първото от тези условия е безспорно, че сексуалната ориентация на дадено лице представлява характеристика, до такава степен съществена за неговата идентичност, че не би следвало от лицето да се изисква да се откаже от нея. Това тълкуване се потвърждава от втората алинея на член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2004/83, от която следва, че в зависимост от условията, преобладаващи в държавата на произход, определена социална група може да бъде и група, чиито членове имат като обща характеристика определена сексуална ориентация. Второто условие предполага, че в съответната държава на произход групата, чиито членове споделят една и съща сексуална ориентация, има собствена идентичност, защото е разглеждана като различна от заобикалящото я общество (параграфи 44—47 и 49, диспозитив 1).

2. Разпоредбата на член 9, параграф 1 от Директива 2004/83 относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила, четена във връзка с член 9, параграф 2, буква в) от тази директива, трябва се тълкува в смисъл, че фактът, че хомосексуалните действия са криминализирани, представлява сам по себе си действие на преследване. Наличието на наказание лишаване от свобода за хомосексуални действия, което се прилага действително в държавата на произход, която е приела такова наказателно законодателство, трябва обаче да се счита за наказание, което е непропорционално или дискриминационно и следователно представлява действие на преследване.

В случаите, когато кандидат за убежище се позовава на наличието в неговата държава на произход на законодателство, криминализиращо хомосексуалните действия, националните органи са длъжни да извършат, в рамките на своята оценка на фактите и обстоятелствата съгласно член 4 от Директива 2004/83, анализ на всички относими факти, свързани с тази държава на произход, включително на нейните закони и подзаконни нормативни актове, както и на начина на тяхното прилагане, както е предвидено в член 4, параграф 3, буква а) от тази директива. В хода на тази оценка компетентните органи следва по-конкретно да определят дали в държавата на произход на кандидата предвиденото в съответното законодателство наказание лишаване от свобода се прилага на практика. Отчитайки тази информация, националните органи трябва да преценят дали може да се приеме, че в действителност кандидатът има основателни опасения от преследване при връщането му в неговата държава на произход. (параграфи 58—61, диспозитив 2)

3. Разпоредбата на член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2004/83 относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила, четена във връзка с член 2, буква в) от тази директива, трябва се тълкува в смисъл, че само хомосексуални действия, които са криминализирани в съответствие с националното законодателство на държавата членка, се изключват от нейния обхват. При преценката на искане за получаване на статут на бежанец компетентните органи нямат основание да очакват, че за да избегне опасността от преследване, търсещият убежище трябва да прикрива своята хомосексуалност в своята страна на произход или да се въздържа от изразяване на своята сексуална ориентация.

⁽³⁴⁾ Съд на ЕС, резюме на решението от 7 ноември 2013 г., *X, Y u Z срещу Minister voor Immigratie en Asiel*, съединени дела C199/12 и C201/12, EU:C:2013:720; пълният текст на решението е достъпен на адрес <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=144215&doclang=EN>.

Във връзка с това изискването членовете на социална група, които споделят една и съща сексуална ориентация, да прикриват тази ориентация противоречи на самото признаване на наличието на характеристика, до такава степен съществена за идентичността, че не би следвало от заинтересованите лица да се изисква да се откажат от нея. Следователно на съответното лице трябва да бъде предоставен статут на бежанец в съответствие с член 13 от Директивата, когато е установено, че при връщането му в държавата на произход неговата хомосексуалност ще бъде причина то да бъде изложено на действителен риск от преследване по смисъла на член 9, параграф 1 от Директивата. В това отношение не следва да се взема предвид обстоятелството, че кандидатът би могъл да избегне опасността чрез по-голямо въздържане от изразяване на сексуалната си ориентация в сравнение с дадено хетеросексуално лице.

(параграфи 70, 75, 76, диспозитив 3)

Съд на ЕС, резюме на решението по дело *F срещу Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal* (Извлечения) ⁽³⁵⁾

1. Необходимо е да се подчертае, че с оглед на особения контекст, в който се вписват молбите за международна закрила, декларациите на лице, което търси международна закрила относно сексуалната си ориентация, представляват само отправна точка при оценяването на фактите и обстоятелствата, предвидено в член 4 от Директива 2011/95 (вж. по аналогия решение от 2 декември 2014 г., А и др., С-148/13—С-150/13, ЕУ:С:2014:2406, т. 49). Следователно, макар лицето, което търси международна закрила, да е длъжно да посочи тази ориентация, която е част от личния му живот, молбите за международна закрила, мотивирани с опасение от преследване поради посочената ориентация, също като молбите, в които се посочват други мотиви за преследване, могат да бъдат оценявани в съответствие с член 4 от тази директива (вж. по аналогия решение от 2 декември 2014 г., А и др., С-148/13—С-150/13, ЕУ:С:2014:2406, т. 52).

(параграфи 28, 29)

2. В това отношение следва да се припомни, че сексуалната ориентация представлява характеристика, по която може да се определи принадлежността на молител към определена социална група по смисъла на член 2, буква г) от Директива 2011/95, когато групата от лица, чиито членове споделят една и съща сексуална ориентация, се възприема от заобикалящото я общество като различна (вж. в този смисъл решение от 7 ноември 2013 г., Х и др., С-199/12—С-201/12, ЕУ:С:2013:720, т. 46 и 47), което впрочем се потвърждава от член 10, параграф 1, буква г) от тази директива. Въпреки това от член 10, параграф 2 от тази директива следва, че когато държавите членки преценяват основателността на опасенията от преследване на даден молител, фактът дали той действително притежава характеристиката, свързана с принадлежност към определена социална група, която е в основата на преследването, е без значение, при положение че според субекта на преследването той притежава тази характеристика.

Следователно за произнасянето по молба за международна закрила, мотивирана с опасение от преследване поради сексуална ориентация, невинаги е необходимо да се преценява истинността на твърденията на молителя за сексуалната му ориентация при оценяването на фактите и обстоятелствата, предвидено в член 4 от посочената директива.

(параграфи 30—32)

(...)

⁽³⁵⁾ Съд на ЕС, резюме на решение от 25 януари 2018 г., *F срещу Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, дело С-473/16, ЕУ:С:2018:36, пълният текст на решението е достъпен на адрес <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=198766&pageIndex=0&doclang=BG&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=371021>.

Съд на ЕС, резюме на решението по дело *Нигяр Рауф Къзъ Ахмедбекова и Рауф Емин Огъл Ахмедбеков срещу Заместник-председател на Държавна агенция за бежанците (Извлечения)* ⁽³⁶⁾

(...)

5. При оценяването на мотивите за преследване по член 10 от Директива 2011/95 участието на молителя за международна закрила в подаването на жалба срещу неговата държава на произход до Европейския съд по правата на човека по принцип не може да се разглежда като доказателство за принадлежност на молителя към „определена социална група“ по смисъла на параграф 1, буква г) от този член, но трябва да се разглежда като мотив за преследване поради „политическо мнение“ по смисъла на параграф 1, буква д) от същия член, ако са налице основателни опасения, че въпросната държава възприема участието в подаването на тази жалба като акт на политическо дисидентство, срещу който би могла да реши да упражни репресивни мерки.

В това отношение следва да се отбележи, че член 10, параграф 1 от Директива 2011/95 трябва да се тълкува във връзка с параграф 2 от същия член. Съгласно параграф 2, когато се преценява основателността на опасенията от преследване на даден молител, фактът дали той действително притежава характеристиката, свързана с раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или с политическо мнение, която е в основата на преследването, е без значение, при положение, че според субекта на преследването той притежава тази характеристика.

Ето защо, независимо дали участието на гражданин на Азербайджан в подаването на жалба срещу тази държава до Европейския съд по правата на човека с цел да се установи, че управляващият там режим е извършил нарушение на основните свободи, отразява „политическо мнение“ на този гражданин, важното е при оценяването на мотивите за преследване, изтъкнати в подадената от този гражданин молба за международна закрила, да се прецени дали са налице основателни опасения, че режимът възприема това негово участие като акт на политическо дисидентство, срещу който би могъл да реши да упражни репресивни мерки. Когато са налице основателни опасения, че е именно така, следва да се заключи, че молителят е изложен на сериозна и потвърдена заплаха от преследване поради това, че е изразил мнението си за политиките и методите на държавата си на произход. Както следва от самия текст на член 10, параграф 1, буква д) от Директива 2011/95, съдържашото се в тази разпоредба понятие „политическо мнение“ обхваща подобна хипотеза.

За сметка на това групата лица, към която евентуално принадлежи молителят за международна закрила, когато участва в подаването на жалба до Европейския съд по правата на човека, по принцип не би могла да се окачестви като „социална група“ по смисъла на член 10, параграф 1, буква г) от Директива 2011/95. Всъщност, за да може да се констатира наличие на „социална група“ по смисъла на тази разпоредба, трябва да са изпълнени две кумулативни условия. От една страна, членовете на групата трябва да споделят една „вродена характеристика“ или „обща история, която не подлежи на изменение“, или да споделят характеристика или вярване, „до такава степен съществени за идентичността или съзнанието, че не би следвало от лицето да се изисква да се откаже от тях“. От друга страна, тази група трябва да има собствена идентичност в съответната трета държава, защото е разглеждана като „различна“ от заобикалящото я общество (решение от 7 ноември 2013 г., X и др., C-199/12—C-201/12, EU:C:2013:720, т. 45). (параграфи 85—90, диспозитив 5)

(...)

⁽³⁶⁾ Съд на ЕС, резюме на решение от 4 октомври 2018 г., *Нигяр Рауф Къзъ Ахмедбекова и Рауф Емин Огъл Ахмедбеков срещу Заместник-председател на Държавна агенция за бежанците*, дело C652/16, EU:C:2018:801; пълният текст на решението е достъпен на адрес <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=206429&pageIndex=0&doclang=BG&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=527895>.

Препратки

Този раздел съдържа препратки към законодателни актове, приложима съдебна практика и допълнителни ресурси.

- Използвайте полетата за писане, за да добавите национално законодателство и съдебна практика.

Препратки към нормативни актове

Този преглед на нормативните актове няма за цел да бъде изчерпателен справочен инструмент. Единствената му цел е да предостави практически указания на служителя в областта на убежището, като го насочи към някои от най-важните разпоредби.

Препратки към нормативни актове		Съответен член
Конвенция за статута на бежанците	Определение на термина „бежанец“	Член 1
Квалификационна директива (Директива 2011/95/ЕС)	Действия на преследване Мотиви за преследване	Съображение 28 Съображение 30 Член 9 Член 10
Директива за борба с трафика на хора (Директива 2011/36/ЕС относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него)	Престъпления, свързани с трафик на хора	Член 2
Конвенция на Организацията на обединените нации за правата на хората с увреждания	Цел на Конвенцията	Член 1

Национално законодателство
<i>Да се попълни от държавите членки</i>

Практика на Съда на Европейския съюз

- **Съд на ЕС**, решение от 7 ноември 2013 г., *Minister voor Immigratie en Asiel срещу X, Y и Z*, съединени дела C199/12—C201/12, EU:C:2013:720
- **Съд на ЕС**, решение от 25 януари 2018 г., *F срещу Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, дело C-473/16, EU:C:2018:36
- **Съд на ЕС**, решение от 4 октомври 2018 г., *Нигяр Рауф Къзъ Ахмедбекова и Рауф Емин Огълъ Ахмедбеков срещу Заместник-председател на Държавна агенция за бежанците*, дело C-652/16, EU:C:2018:801

Национална съдебна практика

Да се попълни от държавите членки

Насоки за отделни държави

Общ анализ и насоки относно приложимостта на понятието за принадлежност към определена социална група по отношение на профили от определени държави на произход можете да намерите в документите с насоки за отделни държави, публикувани от EASO на адрес <https://www.easo.europa.eu/country-guidance>

За контакт с представители на ЕС

Лично

В целия Европейския съюз съществуват стотици информационни центрове „Europe Direct“. Адресът на най-близкия до Вас център ще намерите на уебсайта https://europa.eu/european-union/contact_bg

По телефона или по електронна поща

Europe Direct е служба, която отговаря на въпроси за Европейския съюз. Можете да се свържете с тази служба:

— чрез безплатния телефонен номер 00 800 6 7 8 9 10 11 (някои оператори може да таксуват обаждането),

— или стационарен телефонен номер +32 22999696, или

— по електронна поща чрез формуляра на разположение на адрес

https://europa.eu/european-union/contact_bg.

За да намерите информация за ЕС

Онлайн

Информация за Европейския съюз на всички официални езици на ЕС е на разположение на уебсайта Европа на адрес https://europa.eu/european-union/index_bg.

Публикации на ЕС

Можете да изтеглите или да поръчате безплатни и платени публикации на адрес

<https://publications.europa.eu/bg/publications>. Редица безплатни публикации може да бъдат получени от службата Europe Direct или от Вашия местен информационен център

(вж. https://europa.eu/european-union/contact_bg).

Право на ЕС и документи по темата

За достъп до правна информация от ЕС, включително цялото право на ЕС от 1952 г. насам на всички официални езици, посетете уебсайта EUR-Lex на адрес <http://eur-lex.europa.eu>.

Свободно достъпни данни от ЕС

Порталът на ЕС за свободно достъпни данни (<http://data.europa.eu/euodp/bg>) предоставя достъп до набори от данни от ЕС. Данните могат да бъдат изтеглени и използвани повторно безплатно, както за търговски, така и за нетърговски цели.

Служба за публикации
на Европейския съюз